הואיל וכתיב ומן הצאן כמאן דכתיב יחדו דמי ולרבי יאשיה דאמר אע"ג דלא כתיב יחדו כמאן דכתיב יחדו דמי ליבעי קרא הכתיב [1]אם עולה קרבנו מן הבקר [2]ואם מן הצאן קרבנו ואידך איצטריך ס"ד אמינא הני מילי [א] במפרש אבל בסתמא לייתי מתרוייהו קמ"ל אמר מר תודה מנין ת"ל או זבח אטו תודה לאו זבח הוא איצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל ואיכא לחם בהדה לא תיבעי נסכים ומאי שנא מאיל נזיר דאיכא בהדיה לחם ובעי נסכים סלקא דעתך אמינא התם שני מינין הכא ארבעת מינין קמ"ל ולכתוב רחמנא [3]לפלא נדר או [ב] לנדבה ולא בעי עולה אי לא כתב רחמנא עולה הוה אמינא ועשיתם אשה לה' כלל לפלא נדר או לנדבה פרט [ג] לריח ניחוח חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר שאינו בא על חטא אף כל שאין בא על חטא אוציא חטאת ואשם שהן באין על חטא אביא בכור ומעשר ופסח שאין באין על חטא ת"ל עולה השתא דכתיב עולה כלל ופרט מה מרבית ביה מה הפרט מפורש שאינו מחוייב ועומד אף כל שאינו מחוייב ועומד להביא ולדות [א]קדשים ותמורתן ועולה הבאה מן המותרות ואשם שניתק לרעיה וכל הזבחים [ב]שנזבחו שלא לשמן והשתא דאמרת או לדרשא לפלא נדר או [ד] לנדבה למה לי לחלקם איצטריך סלקא דעתך אמינא עד דמייתי נדר ונדבה לא [ה] ליבעי נסכים קמ"ל דאייתי נדר לחודיה ליבעי נסכים ואי אייתי נדבה לחודיה לייתי נסכים הניחא לרבי יאשיה אלא לר' יונתן למה לי ס"ד אמינא אייתי נדר לחודיה ליבעי נסכים אייתי נדבה לחודיה ליבעי נסכים אייתי נדר ונדבה תיסגי בנסכים דחד קמ"ל או במועדיכם למה לי סלקא דעתך אמינא ה"מ [ו] דקא מייתי עולה בנדר ושלמים בנדבה אי נמי איפכא אבל היכא דקא מייתי עולה ושלמים בנדר אי נמי עולה ושלמים בנדבה שם נדר אחד ושם נדבה אחת היא ותיסגי ליה בנסכים דחד קמ"ל [ז] או במועדיכם [4]וכי תעשה בן בקר עולה או זבח למה לי איצטריך סלקא דעתך אמינא הני מילי היכא דקא מייתי עולה ושלמים בנדר אי נמי עולה ושלמים בנדבה אבל היכא דקא מייתי שתי עולות חדא בנדר וחדא בנדבה אי נמי שני שלמים אחד בנדר ואחד בנדבה אימא שם שלמים אחת היא שם עולה אחת היא ותיסגי ליה בנסכים דחד קמ"ל [3]לפלא נדר או שלמים למה לי סלקא דעתך אמינא הני מילי היכא דמייתי שתי עולות חדא בנדר וחדא בנדבה אי נמי שני שלמים חדא בנדר וחדא בנדבה אבל היכא דקא מייתי שתי עולות בנדר ושתי עולות בנדבה אי נמי שני שלמים בנדר ושני שלמים בנדבה שם עולה אחד הוא ושם נדר אחד הוא ותיסגי ליה בנסכים דחד קמ"ל ורבי יאשיה האי מן הבקר או מן הצאן למה לי סלקא דעתך אמינא [ח]הני מילי [ט] [בתרי מיני אבל בחד מינא תסגי ליה בנסכים דחד קמ"ל [5]ככה תעשו לאחד למה לי סד"א הני מילי] בזה אחר זה אבל בבת אחת תיסגי ליה בנסכים דחד קמ"ל: אלא שחטאתו של מצורע ואשמו טעון נסכים: מנא הני מילי דת"ר [6]ושלשה עשרונים סלת מנחה במנחה הבאה עם הזבח הכתוב מדבר אתה אומר במנחה הבאה עם הזבח או אינו אלא במנחה הבאה בפני עצמה כשהוא אומר [7]והעלה הכהן את העולה ואת המנחה הוי אומר במנחה הבאה עם הזבח הכתוב מדבר ועדיין איני יודע אם טעונה נסכים ואם לאו ת"ל [8]ויין לנסך רביעית ההין תעשה על העולה או לזבח לכבש האחד עולה זו עולת מצורע זבח זו חטאת מצורע או לזבח זו אשם מצורע ותיפוק ליה תרוייהו מזבח

הכי נמי מן הבקר ומן הצאן כיון דלא כתיב בהו יחדו משמע נמי כל אחד בפני עצמו ולא איצטריך קרא לחלק: **הואיל דכתיב.** בויקרא (א) ומן הצאן כיון דהוה ליה למיכתב מן הצאן וכתיב ומן כמו דכתיב יחדו דמי. וגבי אביו ואמו אע"ג דכתיב ואמו לא משמע יחדו משום דהתם לא אפשר בלא וי"ו דהיכי ליכתוב ומקלל אביו אמו משמע אביו קילל אמו: **ולר' יאשיה דאמר אע"ג דלא כתיב יחדו כמאן דכתיב דמי.** והאי מן הבקר או מן הצאן מיבעי ליה להוציא עולת העוף: **ליבעי קרא.** לחלק דהלה אחד מביא: **הא כתיב.** קרא אחרינא לחלק: **אם עולה קרבנו מן הבקר** (ב) **ואם מן הצאן קרבנו וגו'.** דמשמע לחלק: ורבי יונתן אמר לך אף ע"ג דכתיב אם עולה קרבנו מן הבקר איצטריך ליה מן הבקר או מן הצאן לחלק: **ה"מ.** דלא בעי הן לייתי: [כ] **במפרש.** בשעת הנדר לאן או בקר: **תודה לאו זבח הוא.** מהיכא (ג) דנפקי עולה ושלמים מההוא נמי משמע תודה למה לי לרבויי מאו: **הואיל ואיכא לחם בהדה.** ואיהו חשובה זבח לא ליבעי נסכים [י] אי נמי משום (ד) דהוי הלחם במקום נסכים (ה) (אי נמי) ליקום במקום נסכים: **וליכתוב קרא לפלא נדר או בנדבה.** ולא ליכתוב לא עולה ולא זבח דכל שבא בנדר ובנדבה דהיינו עולה ותודה ושלמים ומנחה דלאין טעונה נסכים (א) מימעיט ממן הבקר או מן הצאן: [י] **אביא** [יא] **בכור** (ופסח) **ומעשר ופסח: והשתא דכתיב עולה.** ולא מצית לרבויי בכור ומעשר ופסח [יב] והוי עולה גופה פרט דהוי כלל ופרט וכלל דועשיתם אשה לה' כלל עולה או זבח לפלא נדר או בנדבה פרט לעשות ריח ניחוח חזר וכלל: **מאי מרבית ביה.** דהואיל ואמרת אוציא חטאת ואשם [יג] [מה] יש לך לומר מה הפרט מפורש אף כל ומאי ניניהו דקאמר לרבויי מפרט זה: **שאין מחוייב ועומד.** שאין מחוייב בעולה דבעולת נדבה מיירי: **להביא ולדות** (ו) **של קדשים.** נקבות של שאר קדשים דעולה זכר [ולא שייך ולד]: **ועולה הבאה מן** [יד] (ח) **המותרות.** כדאמרינן בפירקין לעיל (דף ג:): **ותמורתן.** היינו שהמיר את העולה: **ואשם שניתק לרעייה.** [טו] ושחטו לשם עולה ולעשותו (ט) כליל כעולה הילכך טעון נסכים: **וכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן.** שהן כשרים אלא שלא עלו לבעלים שטעונין נסכים: **והשתא דאמרת או.** מן הצאן אתי לדרשא לחלק או דלפלא נדר או נדבה למה לי לחלק איצטריך דסד"א כו': **הניחא לרבי יאשיה.** דאמר אע"ג דלא כתיב יחדו כמו דכתיב דמי להכי איצטריך האי או לחלק: [י] **אי נמי איפכא.** דאייתי שלמים בנדר עולה בנדבה בעי נסכים כל חד וחד: **או זבח.** או למה לי: **או שלמים.** או למה לי: **ורבי יאשיה.** (כ) דנפקא ליה מיעוט עולת העוף (ל) מן הבקר או למה לי דבשלמא לרבי יונתן דדריש (ל) האי או לחלק [טז] ורבי יאשיה נפקא ליה לחלק מן ואם מן הצאן ומאם עולה קרבנו מן הבקר [יז] ולמעוטי עולת העוף נפקא ליה ממן הבקר ומן הצאן: (מ) [**בתרי מיני.** הוא] דבעי נסכים לכל חד בחד מן הצאן או בקר תסגי ליה כו': **ככה תעשו לאחד.** דמשמע נמי לכל אחד נסכיו בפני עצמו למה לי [יח] (נ) והדר פירש דינו של כל אחד: **אבל.** אייתי בבת אחת נדר ונדבה אימא תסגי וכו': **ושלשה עשרונים סלת מנחה בלולה בשמן.** במצורע עשיר כתיב: **במנחה הבאה עם הזבח.** כלומר שזקוקה לזבח שקריבה עמו: **או אינו אלא במנחה הבאה בפני עצמה.** כלומר שהמנחה אינה זקוקה לזבח אלא מנחה בפני עצמה היא: **ועדיין איני יודע אם טעונים נסכי יין אם לא.** דהא לא כתיב בה יין בפירוש: **תלמוד לומר.** בפרשת שלח ויין לנסך רביעית ההין וגו' לא הוה צריך קרא למימר דכבר כתיב ברלש הפרשה עולה או זבח מה תלמוד לומר על העולה או לזבח: **אלא עולה זו עולת מצורע: זו אשם מצורע.** שבשלתן טעונים נסכים: **ותיפוק ליה תרוייהו.** חטאת ואשם מזבח ולא ליבעי קרא לכל חד וחד:

הואיל וכתיב ומן הצאן כמאן דכתיב יחדו. דמדכתיב מן הבהמה והדר כתיב (פ) מן הבקר ומן הצאן משמע שניהם (וכקונטרס פירש בע"א) דתרוייהו אפירושא דבהמה מדלא כתיב מן הבקר והצאן משמע שניהם דאתא לפרש מאיזו בהמה מן הבקר ומן הצאן מזה אחד ומזה אחד (צ) ואף ע"ג דדרשי' בתמורה (דף כח:) כוליה דוי"ו דידיה נמי דריש התם מ"מ אי לא כתיב הכא או לחלק הוה דרישנא ליה למימר דבעינא יחדו (ק): **וכל** הזבחים שנזבחו שלא לשמן. תימה הא למה לי קרא כיון דדרשינן בריש מכילתין (דף ג.) אם כמה שנדרת עשית יהא נדר ואם לאו יהא נדבה ליבעי נסכים כנדבה וכי תימא דלגבי נסכים לא הוה מוקי ליה לקרא הא על כרחין צריך לאוקומי הכי שאם לא אתה אומר כן פסלתו כדאמר רבי יוחנן לעיל גבי אשם מצורע ונראה דכדי נסכיה משום דאי לאו קרא דמוצא שפתיך מהכא הוה נפקא ליה ועיקר קרא לאחרינא אתא:

דלאמר

רש"י כת"י

ולר' יאשיה (ס) **דאמר.** גבי אביו קלל דאי לאו דכתיב קללה לאביו [דכתיב] (ע) כי יקלל את אביו וקרא דכתיב אמו קלל הא לאו הכי הוי אמינא עד שיקלל את שניהם דכמו דכתיב יחדו דמי: **ליבעי קרא.** לחלק גבי ומן הצאן והיכא דריש ליה דמן הבקר או מן הצאן לדרשא אחרינא למעוטי עולת העוף: **כדמפרש.** הרי עלי כבש או הרי עלי שור: **אטו תודה לאו זבח הוא.** דלאיצטריך או לרבויי תיפוק מזבח: **לא תיבעי נסכים.** דלחם יהא במקום נסכים: **ומאי שנא מאיל נזיר.** דכתיב ביה (במדבר ו) לחם ונסכים נמי בעי כדקתני לקמן בשמעתין (ע"ב) הילכך כלא או נמי נפקא תודה ולא אמרי' דיהא לחם במקום נסכים: **שני מינין.** בנזיר כתיב (במדבר ו) חלות ורקיקין ולא חמץ ורבוכה: **ולא בעיא עולה.** דהא בכלל נדר ונדבה היא דאי משום למעוטי מנחה כדקתני לעיל (ב:) הא מזבח נפקא דמנחה [לאו] זבח הוא: **הוה אמינא.** דממשמעות דנדר ונדבה לא ממעטינן להו דעל כרחך כלל ופרט לרבויי אתא אפי' מאי דלאו נדר ונדבה הוא דהא כל נדר ונדבה ממשמעותא אתי: **ת"ל עולה.** מריבויי דקרא ממעטינן בכור ומעשר ודרשינן מה הפרט מפורש כדלקמן ילאו בכור ומעשר. ופריך והשתא דכתיב עולה למעוטי בכור ומעשר אף כל דכלל ופרט מאי מרבית ביה הא כל הטעונים נסכים כתובים בפרשה כהדיה: **להביא ולדות קדשים.** של נקבה כגון שלמים ותמורה של שלמים: **ועולה הבאה מן התמורה.** תמורת עולה: **ואשם.** שמתו בעליו או נתכפרו באחר דקיי"ל (ב"ק קי:) כל שבחטאת מתה באשם רועה: **שניתק לרעייה.** שמסרוהו לרועה ואמרי' בפ"ק (ד.) אשם שניתק לרעיה ושחטו סתם כשר לעולה והוות עולה בעי נסכים. ל"א גרסי' ועולה הבאה מן המותרות כל הנך דאמרינן יפלו דמיו לנדבה ואותה נדבה היינו עולות לקיץ המזבח וכגון מותר נסכים דאמרי' לעיל (ג:) הבשר למזבח והעורות לכהנים אבל אי לאו מיעוטא דעולה כיון דנדר ונדבה לאו דוקא הוה דרשי ביה לרבות כל שאינו בא על חטא: **הניחא לר' יאשיה.** דבעי חלוק: **או במועדיכם למה לי.** כולהו או מן פרשת נסכים קא בעי: **ורבי יאשיה.** דאמר לעיל (ג:) דהאי מן הבקר או מן הצאן למעוטי עולת העוף אתא או למה לי בשלמא לרבי יונתן דריש או לחלק אלא לר' יאשיה מאי דריש ביה: **הני מילי.** דבעי שני נסכים לשני קרבנות היכא דהוקדש זה אחר זה והביאן כאחד אבל היכא דמקדשי בבת אחת והביאן בבת אחת תסגי בנסכים דחד קמ"ל: **ושלשה עשרונים סולת מנחה וגו'.** במצורע כתיב: **במנחה הבאה עם הזבח.** במנחת נסכים הכתוב מדבר דמצורע עשיר מביא ג' כבשים עולה וחטאת ואשם הילכך בעי שלשה עשרונים: **את העולה ואת המנחה.** משמע המנחה הבאה גלל עולה: **נסכים.** יין: **ויין לנסך.** בפרשת נסכים כתיב:

עין משפט
נר מצוה

לו א מיי' פ"ד מהל' תמורה הל"א:
לח ב מיי' פ"ב מהל' פסוה"מ הל"ז:

רבינו גרשום

ולר' יאשיה דאמר אע"ג דלא כתב יחדו [כמאן דכתיב] יחדו משמע והאי מן הבקר או מן הצאן מיבעי ליה למעוטי עולת העוף ליבעי ליה קרא לחלק דרצה מן הצאן מביא: הא כתב קרא אחרינא לחלק אם עולה קרבנו מן הבקר ואם מן הצאן קרבנו: ור' יונתן אצטריך מן הבקר או מן הצאן סד"א וכו': מאי שנא מאיל נזיר. דאתי לחם בהדיה ואית ליה נסכים דכתיבי גביה: לכתוב רחמנא לפלא נדר או לנדבה ולא בעי עולה דכל שבא בנדר ונדבה היינו נמי עולה: ת"ל עולה דומיא דעולה דבא בנדר ונדבה למעוטי בכור ופסח ומעשר. השתא דכתב רחמנא עולה. והוי כלל ופרט וכלל דכתיב ועשית' אשה כלל או זבח לפלא נדר או לנדבה פרט לעשות ריח ניחוח כלל מאי קא מרבית ביה מההוא פרט: מה פרט וכו'. שאינו מחוייב ועומד דבעולת נדבה קא מיירי להביא ולדות קדשים ותמורתן של שאר קדשים (א) ועולה הבא מן התמורות שאם המיר את העולה: השתא דאמר או לדרשה מן הבקר או מן הצאן דלחלק: לפלא נדר או לנדבה למאי אתי לחלק איצטריך סד"א וכו': הניחא לר' יאשיה דאמר אע"ג דלא כתב יחדו כמאן דכתב דמי להכי איצטריך או: ור' יאשיה דממעיט עולת העוף ממן הבקר. או מן הצאן למה לי: הני מילי בתרי מיני. מן הצאן ומן הבקר: תעשו לאחד לאחד משמע נמי לחלוק: למה לי וכו': ג' עשרונים סלת מנחה בפרשת מצורע כתיב: או אינו אלא במנחה הבאה בפני עצמה. דכתיבא גבי מצורע עני דכתיב את אשר תשיג ידו את האחד חטאת ואת האחד עולה על המנחה: כשהוא אומר והעלה הכהן וכו': אם טעונה נסכים. יין דלא כתב בפרשה: ותיפוק לי תרוייהו מזבח דאמר מר

א] נראה דצ"ל רבינו פי' ועולה הבאה מן התמורות וכן הוא גירסת רש"י כת"י בלשון ראשון ונראה דגרש"י שלפנינו צ"ל ל"א עולה הבאה מן התמורה היינו כו' ועוד א"נ להגהת נ"ק.

◆

שיטה מקובצת

א] כדמפרש: ב] או בנדבה: ג] פרט ועשית לריח: ד] או בנדבה: ה] לא לייתי נסכים: ו] ה"מ היכא: ז] תיבות או במועדיכם נמחק: ח] מילי בתרי מיני אבל בחד מינא תסגי ליה בנסכים דחד קמ"ל ככה תעשו לאחד כמספרם למה לי סד"א הני מילי: ט] כדמפרש: י] נסכים הכי נמי: יא] בכור ומעשר ותיבת ופסח נמחק: יב] ופסח דהוי: יג] ואשם יש ותיבת מה נמחק: יד] מן התמורות: טו] לרעייה. כדאמר בפ"ק אשם שניתק לרעייה ושחטו לשם עולה כשר לעשותו: טז] לחלק אלא לר' יאשיה דנפקא: יז] הני מילי בתרי מיני. מן הבקר ומן הצאן דבעי נסכים לכל חד אבל בחד מינא ותיבות ולמעוטי עולת העוף נפקא ליה מן נמחק: יח] לי. והדר תיבת והדר נמחק:

מסורת הש"ס

א) נ"י נ"ק הני מילי בתרי מיני אבל בחד מינא ובבת אחת תיסגי ליה בנסכים דחד קמ"ל וכן הגירסא בילקוט ועי' פירושי כל"ק, ב) פי' בפרשה אחרת כתיב, ג) נ"ל דנפקא שלמים. נ"ק, ד) נ"י נ"ק דהוי אמינא דליקום הלחם במקום נסכים והס"ד, ה) נ"א נ"ל אל נזיר והוא דבור אחר יהיה כתוב א"נ ברי"ת ועיני וכתבו אי נמי, ו) נ"י נ"ק הד"א מן הצאן ולא אביא נמי בכור ומעשר ופסח וחטאת ואשם והס"ד וכ"ה בפ"י, ז) נ"ל של שאר קדשים נקבות ותמורתן היינו שהמיר את העולה ועולה הבאה מן המותרות כדאמרי' בפירקין לעיל והס"ד. נ"ק, ח) נ"ל המותרת אף בעולה כדאמרינן. ט) נ"ל דמלוה לעשותו. נ"ק, י) נ"י נ"ק מהי"ד אבל אייתי בכ"א נדר ונדבה איתא תפני כו' א"נ כו', כ) פי"א ד"ה יר' יאשיה דנ"ל לחלק מתן הבקר כו' לחלק אלא ר' יאשיה כו' וגירסת נ"ק נ"ל נפקא למה דממעט עולת כו', ל) נ"ל דריש, מ) נ"ל ד"ה ה"מ דבעי נסכים לכל חד והס"ד ואח"כ ד"ה אבל בחד מינא דלאו ובקר תפגי ליה כו' וככה יעשה לשור האחד דמשמע נמי לכל אחד נסכיו בפ"ע לקמן מפרש למה לי דהדר מפרש דינו של כל אחד והס"ד אח"כ ד"ה ושלשה עשרונים והדיבור אבל אייתי כו' שייך לעיל. נ"ק, נ) נ"א דכבר, ס) נראה דנ"ל דאמר גבי מקלל אביו ואמו דלאו דכתיב קללה גבי אביו דכתיב כי יקלל את אביו וקללה גבי אמו דכתיב אמו קלל הוי"א עד שיקלל וכו', ע) ויקרא כ. פ) וגי' נ"ק מן הבקר ומן הצאן ולא כתיב מן הבקר והצאן משמע שניהן ותרוייהו אפירושא דבהמה קאי דאתא לפרש מאיזו בהמה יקריב מן הבקר כו', צ) [ועי' היטב תוס' יומא נו: סוף ד"ה תניא], ק) כאן נ"ל וכקונטרס פירש בע"א ונמחק לעיל רש"ק.

◆

תורה אור השלם

1. אִם עֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יַקְרִיב אֹתוֹ לִרְצֹנוֹ לִפְנֵי יְיָ: ויקרא א ג
2. וְאִם מִן הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן הַכְּשָׂבִים אוֹ מִן הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ: ויקרא א י
3. וַעֲשִׂיתֶם אִשֶּׁה לַייָ עֹלָה אוֹ זֶבַח לְפַלֵּא נֶדֶר אוֹ בִנְדָבָה אוֹ בְּמֹעֲדֵיכֶם לַעֲשׂוֹת רֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ מִן הַבָּקָר אוֹ מִן הַצֹּאן: במדבר טו ג
4. וְכִי תַעֲשֶׂה בֶן בָּקָר עֹלָה אוֹ זָבַח לְפַלֵּא נֶדֶר אוֹ שְׁלָמִים לַייָ: במדבר טו ח
5. כַּמִּסְפָּר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כָּכָה תַּעֲשׂוּ לָאֶחָד כְּמִסְפָּרָם: במדבר טו יב
6. וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי כְבָשִׂים תְּמִימִם וְכַבְשָׂה אַחַת בַּת שְׁנָתָהּ תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְלֹג אֶחָד שָׁמֶן: ויקרא יד י
7. וְהֶעֱלָה הַכֹּהֵן אֶת הָעֹלָה וְאֶת הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחָה וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהֵר: ויקרא יד כ
8. וְיַיִן לַנֶּסֶךְ רְבִיעִית הַהִין תַּעֲשֶׂה עַל הָעֹלָה אוֹ לַזָּבַח לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד: במדבר טו ה

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וליכתוב וכו' נסכים נמי ממעט ממן הבקר: (ב) ד"ה ור' יאשיה וכו' ממן הבקר וכו' ומן הצאן הס"ד ואח"כ מ"ה אבל אי אייתי בבת אחת ומה שבינתיים נמחק: